

**NOTA INFORMATIVA ADREÇADA AL SECTOR FINANCER NO BANCARI EN RELACIÓ
AMB EL SEGUIMENT CONTINU DE LES RELACIONS DE NEGOCI I L'ACTUALITZACIÓ I
CONSERVACIÓ DE LA DOCUMENTACIÓ**

Data: 23 de gener del 2020

Objectiu: Facilitar als subjectes obligats conclusions i recomanacions a nivell agregat amb la finalitat de millorar els seus procediments de control intern relatius al seguiment continu de les relacions de negoci, l'escrutini d'operacions, l'actualització de la documentació obtinguda en el marc de l'aplicació de les mesures de diligència deguda i la conservació de dita documentació.

Motivació

La supervisió dels sistemes preventius de blanqueig de diners o valors i el finançament del terrorisme han d'abastar els controls relatius a l'acceptació del client (*onboarding*) així com el seguiment de les relacions continuades. No obstant això, l'exhaustivitat de les comprovacions realitzades pels subjectes obligats sol ser més acurada a l'inici de les relacions de negoci que en les revisions posteriors que s'efectuen.

Per aquest motiu, la UIFAND ha plantejat i efectuat, en el decurs de l'any 2019, una inspecció temàtica amb l'objectiu d'avaluar el grau de compliment dels subjectes obligats amb les disposicions legals relatives a l'adequació i vigència de la documentació, informacions i dades obtingudes en el marc de l'aplicació de les mesures de deguda diligència, així com la seva conservació i digitalització. Així mateix, l'abast de la inspecció també ha inclòs els sistemes de seguiment continu i d'escrutini d'operacions de les relacions de negoci.

Aquesta inspecció ha comprés múltiples entitats pertanyents al grup de les entitats financeres no bancàries, incloent societats financeres d'inversió, agències financeres d'inversió, societats gestores de patrimonis i assessors financers, compte tingut del percentatge rellevant de relacions de negoci de llarga durada que presenten i el nombre significatiu d'operacions relatives a dites relacions de negoci, principalment pel que fa a les aportacions i reintegraments dels patrimonis gestionats i/o assessorats.

El present document pretén agregar les principals conclusions, àrees de risc i accions recomanades detectades en el marc de dites inspeccions i fer-les extensives a la totalitat dels subjectes obligats, en especial a la resta de subjectes obligats financers, és a dir el sector assegurador i bancari, pel seu volum igualment significatiu de relacions de negoci de llarga durada i de l'operativa que comporten, així com també al públic general.

Conclusions generals sobre la inspecció temàtica relativa al seguiment continuat de les relacions de negoci, l'actualització i la conservació de la documentació

En general, els controls implementats pels subjectes obligats inspeccionats són satisfactoris quant a l'actualització i conservació de la documentació en el marc del seguiment de les relacions de negoci. En particular, i pel que fa a la conservació de la documentació, s'ha pogut comprovar que els subjectes obligats conserven degudament, tant en format físic com digital, tota la documentació de les relacions de negoci revisades, des dels seus inicis. Així mateix, habitualment s'acostuma a disposar de versions anteriors de la documentació obtinguda i els controls efectuats pels quals també es disposa de les versions més recents i actualitzades.

En termes generals, els sistemes de control dels subjectes obligats en aquesta matèria es gestionen, principalment, de manera manual, tot i que les entitats de major grandària disposen d'aplicacions informàtiques que permeten realitzar escrits d'operacions en un major detall. En qualsevol cas, però, els sistemes de control implementats solen ser coherents amb la complexitat i mida del negoci, resultant així aplicables i adequats a la pràctica. És també comú, no obstant això, que procediments de control que es duen a terme a la pràctica no es trobin formalitzats a nivell de manual intern, trobant-se aquesta, en ocasions, allunyada de la realitat del negoci.

En qualsevol cas, però, cal destacar els esforços i recursos invertits en l'automatització dels sistemes de control, així com els desenvolupaments per garantir la disponibilitat i la vigència de la documentació i de la informació dels clients.

Àrees amb de risc detectades i accions de millora recomanades

No obstant les conclusions generals referides a l'apartat anterior, a través de les diferents accions de supervisió de la UIFAND s'han detectat una sèrie d'àrees de risc per a les quals s'emeten un seguit d'accions recomanades amb l'objectiu de millorar l'efectivitat dels sistemes preventius dels subjectes obligats.

Les recomanacions no estan únicament relacionades amb el seguiment i l'actualització de la documentació de la relació de negoci, sinó també amb l'obtenció de la documentació a actualitzar i conservar posteriorment.

1. Consideracions generals sobre el seguiment continu de la relació de negoci i l'actualització i conservació de la documentació

1.1. Actualització de la documentació no vigent

Riscos detectats

- No sempre les periodicitats d'actualització de la documentació de suport es troben completament alineades amb el risc del client, la tipologia dels documents, el propòsit i índole de la relació de negoci o, fins i tot, amb els procediments interns definits per assegurar la vigència de dita documentació.
- En ocasions no es té en compte que la documentació pot perdre la seva vigència no únicament pel fet d'arribar a la seva data de caducitat, sinó també perquè la situació que pretén justificar ja no es correspon amb l'actual.

Accions de millora recomanades

- Identificar clarament els tipus de documents de suport obtinguts en el marc d'aplicació de mesures de diligència deguda que són objecte d'actualització periòdica i establir mitjançant normativa interna els terminis de revisió. Assegurar que, en tot cas, l'actualització de la documentació s'ajusta als períodes definits.
- Ajustar el volum de documentació i l'actualització de la mateixa en funció del nivell de risc que presentin els clients i no únicament basant-se en la tipologia de document.
- Valorar implementar eines informàtiques que permetin establir unes alertes automatitzades per detectar els propers venciments de la documentació dels clients.

1.2. Sistemes de seguiment continu de la relació de negoci i escrutini d'operacions

Riscos detectats

- En general les entitats disposen de sistemes que els permeten dur a terme un seguiment continuat de les seves relacions de negoci i efectuar un escrutini de les operacions que faciliten, amb un major o menor grau d'automatització en funció de la seva mida i complexitat. No obstant això, dits sistemes poden ser susceptibles de revisió amb la finalitat d'incrementar l'abast i els criteris de revisió, la seva actualització, la periodicitat de revisió i la documentació de les anàlisis realitzades.

Accions de millora recomanades

- Definir clarament l'abast de les operacions subjectes a revisió en el marc del seguiment continu de la relació de negoci (aportacions, reintegraments, traspassos de fons entre comptes del mateix client mantinguts a l'entitat, etc.) i el criteri de revisió (és recomanable tenir en compte múltiples factors de risc i no únicament la superació de determinats llindars d'import).
- Reforçar els controls d'escrutini d'operacions en aquells serveis que presentin un major risc, com ara la modalitat de gestió directa, en la qual els fons s'ingressen o es reintegren en comptes òmnibus de l'entitat.
- Deixar constància escrita de les anàlisis relatives als procediments interns de control d'operacions, i garantir que aquestes s'hagin realitzat en base a justificació documental (escriptures d'acceptacions d'herències, donacions davant notari públic, etc.) preferentment provinents de fonts fiables i independents.

1.3. Conservació de la documentació obtinguda en el marc de l'aplicació de les mesures de diligència deguda i de les anàlisis realitzades.

Riscos detectats

- Els subjectes obligats tenen implementats procediments per garantir la conservació i l'accés a la informació obtinguda en aplicació de les mesures de

diligència deguda, habitualment des de l'inici de la relació de negoci, superant fins i tot el termini mínim exigut per l'article 37.1 de la *Llei 14/2017*. No obstant això, determinats tipus d'actuacions no se solen incloure dins de l'abast de la documentació a conservar.

Accions de millora recomanades

- Assegurar que totes les anàlisis de diferent índole que s'hagin realitzat en el decurs de la relació de negoci (en el marc del seguiment continu de la mateixa i l'escrutini d'operacions, en el moment de determinar el beneficiari efectiu, els anàlisi de coherència de l'origen del fons/patrimoni que s'hagin pogut realitzar, les reclassificacions de risc dels clients, etc.) queden documentades per escrit i es troben subjectes als mateixos procediments d'actualització, conservació i accés als que s'apliquen a altres tipus de documents, com ara els identificatius.

2. Classificació de risc dels clients i vinculació amb volums de documentació i periodicitats d'actualització

2.1. Classificació de risc dels clients i reavaluació del nivell de risc

Riscos detectats

- Els sistemes de classificació dels clients en funció del seu nivell de risc de BC/FT, tot i que en una àmplia majoria de casos es troben implementats i formalitzats, solen ser susceptibles de millora a nivell dels criteris de risc que tenen en compte per al càlcul.
- Així mateix també resulta necessari establir reavaluacions periòdiques, tant del sistema com dels clients, a fi de detectar situacions susceptibles d'incrementar o disminuir el risc dels clients, fent d'aquest procediment una eina dinàmica que té en compte els diferents esdeveniments i operativa de la relació de negoci i no una eina estàtica que únicament es té en compte a l'inici de la relació.
- En ocasions les entitats organitzen internament les relacions de negoci a nivell de cartera, compte o contracte i no a nivell de client, la qual cosa dificulta disposar d'una visió global del client i pot impactar en la seva correcta classificació en termes de risc de BC/FT, així com de cara a l'aplicació de mesures de diligència deguda.

Accions de millora recomanades

- En primer lloc, i en cas que no sigui així, formalitzar per escrit el sistema de classificació de risc dels clients, especificant els factors de risc a considerar i el mètode de càlcul.
- Assegurar que els sistemes de classificació de risc de clients tenen en compte tots els factors de risc rellevants, com ara els vincles de tipus familiar, empresarial i qualsevol altre que tingui el client i que puguin resultar significatius per determinar el seu perfil de risc, encara que les persones i entitats vinculades no siguin clients de l'entitat.
- Tenir en compte que, a nivell legislatiu, existeixen supòsits de risc pels quals és obligatori l'adopció de mesures reforçades de diligència deguda, els quals prevalen a les mesures que s'haurien d'aplicar com a resultat de la classificació de risc interna de l'entitat. Dits supòsits s'inclouen en els articles 12 a 17 de la *Llei*

14/2017 i en determinats Comunicats Tècnics de la UIFAND en vigor, com ara els relatius a països de risc o el CT-04/2014.

- És recomanable datar les avaluacions de risc i establir un procediment per tal de revisar la seva vigència, amb una periodicitat definida i en funció del risc resultant. Així mateix, també cal conservar constància documental de qualsevol modificació del nivell de risc prèviament assignat.
- En cas que l'entitat disposi d'un sistema informàtic per a la gestió de la documentació i/o informació del client, és recomanable que el sistema de classificació de risc dels clients obtingui la informació directament del sistema per efectuar els càlculs.
- Definir la parametrització de l'eina per efectuar el càlcul de risc de manera que s'evitin al màxim els canvis manuals. En casos excepcionals en què la modificació manual no pugui ser evitada, assegurar que el risc assignat es reflecteix de manera coherent en tots els documents que es custodiïn dels clients, evitant mencions a diferents nivells de risc en un mateix dossier, i que les mesures de diligència s'apliquen de manera coherent al risc real de PBC/FT determinat.
- Cal assignar una classificació de risc de BC/FT a nivell de client i no a nivell de cartera en els casos en els que un mateix client n'intervingui en diverses, amb l'objectiu d'ajustar el volum de la documentació obtinguda i els processos d'actualització i control aplicats per l'entitat en funció del nivell de risc que presentin els clients.

2.2. Graduació de les mesures de diligència deguda segons la classificació del risc dels clients: volum i actualització

Riscos detectats

- En ocasions no s'observen variacions notables, tant en el volum de documentació obtinguda com en la intensitat dels controls aplicats en funció de la classificació de risc atorgada als clients. Aquest fet provoca situacions en les que relacions de negoci de major risc no evidencien un control notablement reforçat, en comparació amb aquelles identificades com de risc mig o baix. Similarment, relacions de negoci reclassificades a un nivell de risc superior i amb un increment de la seva periodicitat de revisió, no tenen incidència en l'abast de les mesures de diligència deguda aplicades, considerant el subjecte obligat que ja ha obtingut tota la documentació possible.

Així doncs, dites situacions vindrien explicades pel fet que la documentació que es disposa dels clients no obeeix exclusivament a la que es determina a nivell de procediments interns, sinó aquella a la qual el subjecte obligat ha pogut tenir accés durant la relació de negoci per diferents motius i, per tant, no sempre existeix una correlació entre classificació de risc del client, mesures de diligència adoptades i informació/documentació obtinguda.

Conseqüentment, els subjectes obligats es troben amb dificultats per establir procediments homogenis d'actualització de la documentació i de seguiment de les relacions de negoci.

Accions de millora recomanades

- Revisar els criteris establerts per graduar l'aplicació de mesures de diligència deguda en base als nivells de risc resultants de la classificació dels clients, ajustant el volum de documentació obtinguda i els processos d'actualització i control en funció del nivell de risc que presentin els clients.

3. *Obtenció de la documentació relativa a l'aplicació de les mesures de diligència deguda i actualització de la mateixa*

3.1. *Identificació del beneficiari efectiu i actualització de l'anàlisi*

Riscos detectats

- El fet de tenir clients que siguin i/o representin estructures complexes dificulta la tasca d'identificació del/s beneficiari/s efectiu/s.

Aquest risc s'incrementa si únicament s'identifica al beneficiari efectiu a l'inici de la relació de negoci i no es duu a terme una reavaluació periòdica de la seva condició.

Accions de millora recomanades

- En relació amb clients persones jurídiques i, en especial, si es tracta d'estructures complexes, assegurar-se de tenir tota la documentació necessària per determinar el beneficiari efectiu mitjançant l'anàlisi de totes les societats interposades. Dit anàlisi s'ha d'efectuar en documentació obtinguda en base a fonts fiables i independents que sigui suficient per complir amb el propòsit d'identificar i verificar degudament la identitat. Així doncs, en aquests casos, no seria suficient disposar únicament d'una declaració jurada firmada pel client.
- Cal adoptar els majors esforços possibles per obtenir l'accés, ja sigui de manera directa o indirecta, a les fonts fiables i independents suficients per garantir que la identificació i verificació de la identitat del beneficiari efectiu s'efectua de conformitat amb la legislació vigent en matèria de PBC/FT, tals com registres públics nacionals o estrangers.
- Dur a terme una reavaluació periòdica de l'anàlisi efectuat per determinar els beneficiaris efectius dels clients, amb l'objectiu d'assegurar que es coneix la seva identitat en tot moment, i així detectar qualsevol canvi en el control i/o propietat dels fons dipositats al compte o, almenys, en el moment en el que s'executi operativa. Dita reavaluació ha de permetre la traçabilitat i s'ha d'efectuar en funció del nivell de risc assignat, quan de l'operativa del client es desprenguin indicis d'un possible canvi de beneficiari efectiu o quan s'hagi produït algun esdeveniment important que justifiqui la revisió. En qualsevol cas, la periodicitat de revisió no pot ser superior a l'establerta al Comunicat Tècnic de la UIFAND CT-02/2019 (5 anys).

3.2. *Documentació i anàlisis relatives al coneixement del client i actualització de les mateixes*

Riscos detectats

- Disposar d'un adequat coneixement del client és imprescindible per tal d'assignar-li una classificació de risc adequada i per poder ser capaç de detectar potencials activitats sospitoses. Així mateix, la informació i el coneixement del client que es disposi no serà estàtic, sinó que anirà variant en el decurs de la relació de negoci en base a, entre d'altres, l'operativa que aquest realitzi.

Una manca d'anàlisi i de coneixement del client, així com una inadequada formalització i actualització de la documentació obtinguda, constitueixen vulnerabilitats dels sistemes de control.

- Una incorrecta identificació del sector d'activitat del client podria comportar una inadequada aplicació de les mesures de diligència deguda. A tall d'exemple, la classificació com a OSALs de fundacions constituïdes en jurisdiccions *offshore* dedicades a la gestió del patrimoni propi.

Accions de millora recomanades

- Cal deixar constància documental de les anàlisis efectuades de les cerques en fonts obertes o de la documentació aportada pels clients, especialment en els casos on constin notícies negatives i/o informació no coherent amb el coneixement que es té del client. De la mateixa manera, s'ha de deixar constància documental de la decisió presa en l'avaluació d'una potencial sospita.
- En aquelles relacions de negoci de major risc, el coneixement del client s'ha de reforçar respecte a relacions de negoci de menor risc, com per exemple a través d'informes o memoràndums específics de PBC/FT.
- En el cas de clients OSAL, és imprescindible tenir el coneixement que la organització (associació, fundació o altres) es dedica a la recaptació o el desemborsament de fons per a fins com ara propòsits caritatius, religiosos, culturals, educatius, socials o fraternals, o per a la realització d'altres tipus de bones obres. Dit coneixement ha de permetre la seva correcta identificació i categorització a nivell de risc, i ajustar els controls de seguiment continu de les relacions de negoci per tal de detectar situacions de risc pròpies del sector.
- La documentació relativa al coneixement del client ha de ser objecte d'actualització, segons una periodicitat definida en funció del risc del client.

3.3. Origen dels fons i actualització de l'anàlisi

Riscos detectats

- En algunes relacions de negoci, els patrimonis gestionats o assessorats van ser generats pel client molts anys enrere, la qual cosa dificulta la identificació i obtenció de documentació suficient per acreditar l'origen dels fons.
- En d'altres casos, les relacions de negoci són de llarga durada i es remunten a dècades enrere, per la qual cosa no van ser objecte d'una anàlisi d'origen de fons o bé ho foren amb criteris diferents als establerts per les entitats en l'actualitat i,

a més a més, van comptar amb una deficient actualització d'aquesta anàlisi, en els casos que hi consti.

- Altrament, en ocasions es confon la justificació de l'activitat professional del client amb la de l'origen dels fons, considerant que la justificació d'una d'elles (habitualment l'activitat professional) és suficient per acreditar ambdues, sense avaluar si aquesta activitat professional ha estat l'origen del patrimoni assessorat o gestionat.

Una manca d'avaluació de la suficiència de la documentació relativa a l'origen dels fons, així com una revaluació periòdica de la mateixa (ja sigui seguint terminis definits per la normativa interna o cada cop que es produeix un esdeveniment rellevant, com ara l'aportació de nous fons) pot implicar un risc pel que fa a la correcta detecció d'activitat sospitosa.

Accions de millora recomanades

- Deixar constància documental de l'anàlisi efectuada respecte l'origen dels fons i de la conclusió sobre la suficiència de la documentació obtinguda.
- Reforçar l'acreditació de l'origen dels fons, especialment per aquelles relacions de negoci de risc superior, on a pesar d'haver-se reunit documentació relativa a l'activitat professional del client i dels rendiments que li genera, la documentació no resulta suficient per justificar el total del volum de patrimoni gestionat.
- En aquells casos en els quals el patrimoni objecte de la relació de negoci s'hagi generat fa molt temps i, per tant, resulti difícil acreditar-lo d'acord amb els procediments interns actuals, cal adoptar els majors esforços possibles per tal de justificar l'origen d'aquests fons amb la informació i/o documentació que sigui possible, encara que no sigui exactament la documentació estàndard que requereix l'entitat.

En aquests casos en els que s'obté informació i/o documentació de diferent índole i, per tant, requereixen d'una anàlisi sobre la seva suficiència, es recomana, addicionalment, que es deixi constància al dossier del client de l'anàlisi efectuat i que es valori si aquest fet ha de tenir o no una implicació a nivell de classificació de risc de BC/FT del client.

4. Altres qüestions

4.1. Operativa aliena al servei prestat

Riscos detectats

- En ocasions el servei de gestió o assessorament es realitza sobre comptes amb operativa pròpia del client, dificultant les tasques de control d'escrutini d'operacions.

Accions de millora recomanades

- En els casos en que el servei de gestió o d'assessorament es presti sobre uns havers dipositats en un compte bancari titularitat del client, és altament recomanable que l'operativa que passi per aquest compte es limiti a les

operacions d'inversió o de desinversió assessorades o gestionades per l'entitat, sense que hi hagi operativa d'altres activitats del client. En cas contrari, l'escrutini d'operacions ha d'abastar, a més a més, els moviments realitzats pel client en aquest compte, independentment si tenen relació o no amb l'objectiu de la relació de negoci.

4.2. Identificació de persones i entitats designades i aplicació de mesures restrictives i actualització del procediment.

Riscos detectats

- La utilització de fonts privades (per exemple, *Namebook*, *World-Check*, *Dow Jones*, o d'altres) sol estar força estesa en el sector. Tot i això, dita aplicació s'utilitza per a dur a terme múltiples verificacions alhora respecte a la cartera de clients, per les quals les mesures a aplicar a nivell legislatiu difereixen, com ara pugui ser detectar la condició de PEP d'un client o detectar persones i entitats designades per organismes internacionals.

Aquest fet pot comportar que l'abast i la periodicitat definida per les cerques a l'aplicació no siguin suficients per garantir el compliment amb totes les obligacions definides a la *Llei 14/2017*, especialment pel que fa l'aplicació de mesures restrictives a persones i entitats designades pel Consell de Seguretat de les Nacions Unides pels seus vincles amb el terrorisme i el seu finançament o amb el finançament de la proliferació d'armes de destrucció massiva, tal com es defineixen al capítol novè de l'esmentada Llei.

Accions de millora recomanades

- Formalitzar el procés de recerca a les aplicacions externes de fonts privades en el manual intern establint els criteris pel que fa als percentatges de coincidència, les llistes incloses, l'abast de la verificació (nom complet del client), etc. i assegurant que aquests siguin els mateixos al llarg del temps per permetre detectar noves incorporacions a les llistes. Així mateix, el procediment ha d'assegurar que la versió de les llistes emprades sigui la més actualitzada possible.
- Deixar constància de la revisió realitzada en relació amb les coincidències, incloent els casos de falsos positius evidents.
- Assegurar que la periodicitat establerta en el procediment de revisió amb la Llista Consolidada del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, ja sigui a través o no d'aplicacions externes de fonts privades, permet garantir la detecció de persones i entitats que tenen vinculació amb les activitats terroristes, el seu finançament o el finançament de la proliferació d'armes de destrucció massiva i l'aplicació de mesures restrictives, si es donés el cas, en els terminis exigits per la *Llei 14/2017*.
- Cal recordar que els proveïdors de serveis de fonts privades permeten realitzar cerques conjuntes a tota la cartera de clients i beneficiaris efectius, entre d'altres.